

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 8.12.2008
KOM(2008) 819 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE

Akčný plán v oblasti darcovstva a transplantácie orgánov (2009-20015): posilnená spolupráca medzi členskými štátmi

**{KOM(2008) 818 v konečnom znení}
{SEK(2008) 2956}
{SEK(2008) 2957}**

OZNÁMENIE KOMISIE

Akčný plán v oblasti darčovstva a transplantácie orgánov (2009-20015): posilnená spolupráca medzi členskými štátmi

1. Úvod

Komisia 31. mája 2007 prijala oznámenie o darčovstve orgánov a transplantáciách¹. Toto oznámenie a sprievodné hodnotenie vplyvu² obsahuje množstvo návrhov na opatrenia na úrovni Spoločenstva, ako aj členských štátov, zamerané na pomoc pri rozširovaní fondu darcov orgánov v celej EÚ a na zabezpečenie kvality a bezpečnosti pri týchto postupoch.

V oznámení sa navrhuje dvojité mechanizmus opatrení: akčný plán, ktorý zlepší aktívnu koordináciu a spoluprácu medzi členskými štátmi doplnený právnym nástrojom, ktorý obsahuje základné princípy kvality a bezpečnosti.

Po prijatí tohto prvého oznámenia Komisia začala proces konzultácií s národnými expertmi a kľúčovými zúčastnenými subjektmi zameraných na požiadavky kvality a bezpečnosti pri darčovstve a transplantácii ľudských orgánov a na kľúčové prioritné oblasti navrhnutého akčného plánu. Tento konzultačný proces pomohol Komisii vymedziť 10 prioritných opatrení, ktoré sú zoskupené do troch výziev:

- zvyšovanie dostupnosti orgánov
- zefektívňovanie a zlepšovanie dostupnosti transplantačných systémov
- zlepšovanie kvality a bezpečnosti.

2. POSILNENÁ SPOLUPRÁCA V OBLASTI DARCOVSTVA A TRANSPLANTÁCIE ORGÁNOV

V článku 152 ods. 4 písm. a) Zmluvy sa ustanovuje možnosť pre ES prijať harmonizujúce opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti a kvality orgánov. V tom istom článku (152 ods. 2) sa takisto ustanovuje, že činnosť Spoločenstva by mala dopĺňať vnútroštátne politiky zamerané na zlepšenie verejného zdravia. Spoločenstvo musí podporiť spoluprácu medzi členskými štátmi v oblastiach uvedených v tomto článku a v prípade potreby poskytnúť pri ich opatreniach pomoc. V tomto ohľade musia členské štáty spolupracovať s Komisiou a koordinovať svoje politiky a programy. Komisia môže v spolupráci s členskými štátmi iniciovať činnosti, ktoré môžu byť užitočné alebo potrebné na podporu takejto koordinácie.

Najmä v oblasti darčovstva a transplantácie orgánov je obrovský potenciál na spoločné využívanie skúseností a expertízy medzi členskými štátmi EÚ. Cieľom tohto akčného plánu je

¹ SEK(2007) 704 – SEK(2007) 705.

² Hodnotenie vplyvu, ktoré je sprievodným dokumentom k dokumentu Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade. Darčovstvo orgánov a transplantácie: Politické opatrenia na úrovni EÚ http://ec.europa.eu/health/ph_threats/human_substance/documents/organs_impact_en.pdf

posilnenie spolupráce medzi členskými štátmi formou vymedzenia a vývoja spoločných cieľov a usmernení, spoločne odsúhlasených indikátorov a kritérií, pravidelného nahlasovania, ako aj vymedzenia a spoločného využívania najlepšej praxe.

Opatrenia na úrovni Spoločenstva budú dopĺňať snahy členských štátov o zlepšenie kvality a bezpečnosti darcovstva a transplantácie orgánov, riešenie problému nedostatku orgánov a zefektívňovanie transplantčných systémov. Komisia poskytne členským štátom pomoc využívaním nástrojov Spoločenstva, najmä Programu v oblasti zdravia na roky 2008-2013.

3. PRIORITNÉ OPATRENIA V OBLASTI DARCOVSTVA A TRANSPLANTÁCIE ORGÁNOV

V posledných rokoch Komisia vyvinula prostredníctvom rôznych programov Spoločenstva značné úsilie na podporu iniciatív v oblasti transplantácie orgánov. Mnohé projekty boli spolufinancované³ a ich výsledkom je značný objem nových informácií a poznatkov. Je veľmi dôležité, aby ďalšia činnosť v rámci existujúcich programov pokračovala a v prípade potreby sa rozšírila a aby zahŕňala nielen členské štáty, ale aj iné dôležité zainteresované strany.

Komisia po zozbieraní informácií, poznatkov a expertízy, ktoré priniesla oblasť darcovstva a transplantácie orgánov, vypracovala podrobný zoznam opatrení, ktoré vymedzila ako prioritné. Tieto ciele a prioritné opatrenia sa uvádzajú ako uvedené 3 výzvy: V akčnom pláne sa zasa každé prioritné opatrenie rozdeľuje na rôzne opatrenia vymenované v prílohe.

Každý členský štát rozhodne, ktoré opatrenia a kroky je potrebné prijať, aby sa dosiahli žiadané ciele. Tieto kroky a opatrenia sa zahrnú do balíka vnútroštátnych prioritných opatrení, ktoré by mali slúžiť ako platforma pre diskusiu, výmenu expertízy a vymedzenie najlepšej praxe v rámci akčného plánu. Balíky vnútroštátnych prioritných opatrení by mali byť špecifické pre danú krajinu a prispôbené situácii v každom členskom štáte.

3.1. Prioritné opatrenia na zvýšenie dostupnosti orgánov

V súčasnosti je vo všetkých členských štátoch dopyt po orgánoch vyšší ako počet dostupných orgánov a tento dopyt sa zvyšuje rýchlejšie ako miera darcovstva. V súčasnosti čaká v Európskej únii viac ako 56 000 pacientov na vhodného darcu orgánu⁴.

Medzi členskými štátmi sú veľké rozdiely v metódach a výsledkoch. Výmena informácií a najlepšej praxe pomôže krajinám s nízkou dostupnosťou orgánov zlepšiť svoju mieru dostupnosti. Pri zvyšovaní miery darcovstva orgánov bola veľmi úspešná napríklad implementácia prvkov španielskeho modelu v Taliansku, čím sa dokázalo, že zmeny v organizácii darcovstva a odberu orgánov môžu podstatne zvýšiť a udržať mieru darcovstva orgánov.

3.1.1. Maximálne možné zvýšenie miery darcovstva orgánov od zosnulých darcov

Zlepšenia v komplexnom procese počnúc identifikáciou darcu po transplantáciu orgánu preukázali veľký vplyv na mieru darcovstva orgánov⁵. Úspech niektorých členských štátov pri

³ Opis týchto projektov možno nájsť v posúdení vplyvu, ktoré je priložené k tomuto oznámeniu.

⁴ Rada Európy (2007).

⁵ Pozri napr. Roels et al. (2002) a Simini (2000).

zvyšovanie dostupnosti orgánov sa vo veľkej miere zakladal na organizácii tohto procesu, čo je dôkazom toho, že niektoré spôsoby organizácie procesu darcovstva môžu byť vhodnejšie na dosiahnutie vysokej dostupnosti orgánov ako iné⁶. Kombinácia účinného systému na identifikáciu darcov orgánov, zistenie a odber bola označená ako jedna z kľúčových faktorov na zvýšenie darcovstva orgánov od zosnulých darcov. Najmä prítomnosť kľúčovej osoby v procese darcovstva na úrovni nemocnice (koordinátor darcovstva transplantátov), ktorého zodpovednosťou je vyvinúť proaktívny program na zistenie darcu, predstavuje najdôležitejší krok k optimalizácii darcovstva orgánov a zlepšeniu miery zistených darcov⁷.

Cieľom členských štátov by preto malo byť zapracovanie cieľa, ktorým je postupné vymenúvanie **koordinátorov darcovstva transplantátov (prioritné opatrenie č. 1)** vo všetkých nemocniciach, kde je potenciál darcovstva orgánov, do svojich balíkov prioritných opatrení. Komisia by v tejto veci mohla zohrávať koordinačnú a monitorovaciu úlohu. Na tento účel by členské štáty mali byť vyzvané, aby Komisii nahlasovali počet nemocníc, ktoré vymenovali koordinátora darcovstva transplantátov. Na základe tohto hlavného cieľa musí akčný plán pomôcť zaviesť medzinárodne uznávané normy pre programy koordinátorov darcovstva transplantátov v nasledujúcich rokoch akčného plánu a podporiť implementáciu účinných programov odbornej prípravy pre koordinátorov darcovstva transplantátov⁸. V neskoršej fáze by sa Komisia a členské štáty mali zamerať na zavedenie európskych alebo medzinárodných akreditačných schém pre koordinátorov darcovstva transplantátov.

Rovnako dôležité je podporovať **programy zamerané na zlepšenie kvality v oblasti darcovstva orgánov (prioritné opatrenie 2)** v každej nemocnici, kde je potenciál darcovstva orgánov. Tieto programy sú hlavne vlastným hodnotením celého procesu darcovstva orgánov⁹ v závislosti od vlastností nemocnice a systému zdravotníctva. Takto sa umožní porovnávať výsledky a tým aj vypichnúť oblasti, ktoré si vyžadujú zlepšenie. V dôsledku toho bude takisto prínosné podporiť dostupnosť špecifickej metodológie v súvislosti s týmito programami zameranými na zlepšenie kvality, ako aj odbornú prípravu v tejto oblasti.

3.1.2. Darcovstvo orgánov od žijúcich darcov ako doplnenie darcovstva orgánov od zosnulých darcov

Ako doplnenie darcovstva orgánov od zosnulých darcov je darcovstvo orgánov od žijúcich darcov skutočnou alternatívou pri zlepšovaní dostupnosti orgánov určených na transplantáciu. Členské štáty by preto mali rozvinúť akčný plán na **podporu výmeny najlepšej praxe v oblasti programov zameraných na darcovstvo orgánov od žijúcich darcov (prioritné opatrenie 3)**.

Cieľom akčného plánu je preto podporiť programy zamerané na altruistické darcovstvo a vývoj registračných postupov, pokiaľ ide o žijúcich darcov, aby sa posúdila a zaručila ich bezpečnosť.

Komisia bude pomáhať pri vývoji primeraných nástrojov na uľahčenie správneho zberu informácií o zdravotných, psychologických, finančných a sociálnych následkoch darcovstva

⁶ ALLIANCE-O (2007b).

⁷ Odporúčanie Rady Európy (Rec (2005) 11) o úlohe a odbornej príprave odborníkov zodpovedných za darcovstvo orgánov.

⁸ ETPOD.

⁹ Odporúčanie Rady Európy (Rec (2006) 16) o programoch zameraných na zlepšenie kvality v oblasti darcovstva orgánov.

orgánov od žijúcich darcov, tak z krátkodobého, ako aj z dlhodobého hľadiska. Tieto informácie a výmena najlepšej praxe medzi členskými štátmi v oblasti programov zameraných na darcovstvo orgánov od žijúcich darcov by mali pomôcť vyvinúť usmernenia založené na dôkazoch a dokumenty o konsenze, ako aj riešiť výber, hodnotenie a následné kroky súvisiace s žijúcimi darcami. Mali by sa zaviesť registre žijúcich darcov, čím by sa umožnilo monitorovanie a následné kroky. Všetky tieto opatrenia musia byť v súlade s existujúcim európskym právnym rámcom týkajúcim sa ochrany osobných údajov, ktorého súčasťou je najmä smernica o ochrane údajov 95/46/ES.

3.1.3. Zvyšovanie povedomia verejnosti

Úspech španielskeho modelu ukázal, že rozsiahla investícia do kampaní zameraných na zvyšovanie povedomia verejnosti nie vždy prináša očakávané výsledky. Veľkú pozornosť treba venovať špecifickým informáciám poskytovaným médiám: prostredníctvom médií by sa mali poskytovať systematické a komplexné informácie o darcovstve a transplantácii orgánov. Výskumníci sa zhodli v názore, že využitie masmédií v Španielsku na problematiku darcovstva orgánov vo veľkej miere ovplyvnilo vytvorenie pozitívnej spoločenskej atmosféry okolo darcovstva a transplantácie orgánov¹⁰.

Dokázalo sa, že medzi diskusiami na tému darcovstvo v rámci rodiny a ochotou skutočne darovať orgány existuje dôležitý pozitívny vzájomný vzťah. Keďže povedomie a názor verejnosti a zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri zvyšovaní miery darcovstva orgánov, základnú časť všetkých komunikačných stratégií členských štátov v tejto oblasti by malo tvoriť trvalé vzdelávanie. Ľudia by sa mali podporovať v diskusiách o darcovstve orgánov a informovaní svojich príbuzných o svojich predstavách. Zdá sa, že v Európe diskutovalo v rámci svojej rodiny na tému darcovstva orgánov len 41 % občanov¹¹.

Je potrebné **zlepšiť poznatky a komunikačné zručnosti odborníkov v zdravotníctve a podporných skupín pacientov v oblasti transplantácie orgánov (prioritné opatrenie 4)**. Kampane zamerané na zvyšovanie povedomia by mali zahŕňať informácie o právach občanov a pacientov v súvislosti s darcovstvom a transplantáciou orgánov v jednotlivých členských štátoch. Komisia môže aktívne prispieť tak, že pomôže členským štátom zbierať takéto informácie.

Mobilita ľudí takisto podčiarkuje potrebu **uľahčiť identifikáciu darcov orgánov v celej Európe a cezhraničné darcovstvo v Európe (prioritné opatrenie 5)**. Komisia bude členským štátom pomáhať pri vyvíjaní mechanizmov na identifikáciu.

3.2. Prioritné opatrenia zamerané na zvyšovanie účinnosti a zlepšovanie prístupnosti transplantačných systémov

Aj medzi krajinami EÚ s dobre vyvinutými službami zdravotníctva a transplantácie orgánov stále existujú výrazné rozdiely v činnostiach súvisiacich s darcovstvom a transplantáciou orgánov. Je jasné, že niektoré organizačné systémy fungujú lepšie ako iné. Preto sa v rámci akčného plánu podporujú iniciatívy zamerané na identifikáciu najúčinnějších systémov, spoločné využívanie skúseností a presadzovanie najlepšej praxe v súlade s vlastnosťami danej lokality.

¹⁰ Matesanz a Miranda (2002). Takisto Matesanz a Miranda (1996).

¹¹ Prieskum Eurobarometer 2006.

3.2.1. Podpora a riadenie transplantačných systémov

Prostredníctvom akčného plánu sa členské štáty vyzývajú, aby napomáhali zefektívniť transplantačné systémy (**prioritné opatrenie 6**). S týmto cieľom vypracujú svoje vlastné balíky vnútroštátnych prioritných opatrení v roku 2009. Tieto balíky budú slúžiť ako základ celkového hodnotenia úspechu členských štátov pri dosahovaní uvedených spoločných cieľov.

Cieľom členských štátov by potom malo byť zaviesť v úzkej spolupráci s Komisiou spoločný súbor indikátorov na monitorovanie politiky a metodológie v oblasti orgánov a hodnotenie potenciálu v každom členskom štáte. Je potrebné prijať spoločné definície pojmov a metodológiu na hodnotenie výsledkov transplantačných systémov. Komisia bude členským štátom pomáhať dosiahnuť tento cieľ najmä vypracovaním *ad hoc* odporúčaní na základe pravidelného nahlasovania. Prostredníctvom akčného plánu sa členské štáty takisto vyzývajú, aby podporili twinningové projekty a partnersky preskúmali programy, ktoré by mali byť súčasťou dobrovoľného procesu vzájomného vzdelávania. Vzájomné preskúmanie by malo zahŕňať dohľad nad existujúcimi politikami, programami alebo inštitucionálnymi dohodami, ktoré sa v rôznych balíkoch vnútroštátnych prioritných opatrení označili ako osvedčené postupy. Môže sa členským štátom osvedčiť ako užitočný nástroj pri vypracovaní a implementovaní účinnejších politík.

3.2.2. Vzájomná výmena orgánov medzi členskými štátmi

Výmena orgánov medzi členskými štátmi je už bežnou praxou. Výrazné rozdiely sú však v počte orgánov vymenených medzi susediacimi členskými štátmi, ktoré už zriadili orgány a stanovili predpisy o medzinárodnej výmene orgánov, ako napr. Eurotransplant a Scandiatransplant, a ostatnými členskými štátmi. Členovia v oblasti Eurotransplant si medzi sebou každoročne vymenia okolo 20 % všetkých transplantovaných orgánov (približne 3 300 orgánov), zatiaľ čo iba 2 % opustia oblasť Eurotransplant alebo do nej vstúpia. Bez takýchto komplexných výmenných dohôd si členské štáty vymieňajú oveľa menej orgánov, no tento počet sa môže zvýšiť, ak sú v platnosti bilaterálne dohody¹².

Tieto rozdiely v počte takýchto výmen naznačujú, že plný potenciál výmeny orgánov sa ešte nedosiahol. Ak sa orgány medzi jednotlivými členskými štátmi nebudú vymieňať, príjemcovia, ktorí potrebujú zriedkavého kompatibilného darcu, budú mať veľmi malú šancu, že nájdu orgán, zatiaľ čo o darcoch sa nebude uvažovať, keďže na čakacích zoznamoch nie sú kompatibilní príjemcovia. To platí najmä v prípadoch „ťažko liečiteľných“ pacientov (pediatrickí pacienti, urgentné prípady a pacienti so zvýšenou citlivosťou, ktorí vyžadujú veľmi špecifických kompatibilných darcov) a malých členských štátov vo všeobecnosti. Cieľom akčného plánu je preto zavedenie systému alebo štruktúry na **výmenu orgánov pre naliehavé prípady a ťažko liečiteľných pacientov (prioritné opatrenia 8)**. Na podporu tohto opatrenia by sa s usmernením Komisie a za pomoci financovania Spoločenstvom mohol vytvoriť IT nástroj. Okrem toho Komisia bude podporovať členské štáty pri vývoji štruktúrovaného systému na vzájomné výmeny nadbytočných orgánov.

¹² Napríklad Taliansko si v súčasnosti vymieňa viac orgánov s Gréckom a so Slovenskom, s ktorými nedávno podpísalo bilaterálne zmluvy (pozri IGE (2007)).

3.2.3. *Dohody v rámci EÚ o aspektoch transplantlačnej medicíny*

Akčný plán vo veľkej miere podporuje **dohody v rámci EÚ o rôznych aspektoch transplantlačnej medicíny (prioritné opatrenie 7)**. Ideálnym kontextom na diskusiu o otázkach spoločného záujmu a na spoločné a spoločne využívané riešenia a mechanizmy monitorovania je metóda spolupráce. Členským štátom sa napríklad odporúča, aby uzavreli dohody v rámci EÚ, podľa ktorých budú pristupovať ku všetkým aspektom transplantlačnej medicíny v prípade pacientov mimo Spoločenstva.

Táto metóda spolupráce sa zdá byť obzvlášť vhodná na označenie hlavných problematických oblastí týkajúcich sa zvyšujúcej mobility pacientov, najmä v hraničných oblastiach a malých členských štátoch. V akčnom pláne sa odporúča, aby sa uzavreli dohody v rámci EÚ na vyriešenie základných pravidiel internej mobility pacientov v EÚ, pokiaľ ide o transplantáciu, a to v súlade so zásadou voľného pohybu príjemcov služieb, ako sa ustanovuje v Zmluve o ES a právnych predpisoch Spoločenstva. Tieto dohody umožnia/uľahčia príslušné postupy v praxi a vyriešia akékoľvek problémy týkajúce sa nestrannosti transplantlačných systémov.

Je potrebné podporovať spoločné pochopenie priorít a stratégií budúcich výskumných programov zameraných na darcovstvo a transplantáciu orgánov. Vytvorenie európskej siete transplantlačného výskumu by sa v súvislosti s dohodou v rámci EÚ mohlo považovať za stanovenie spoločných priorít a cieľov.

3.2.4. *Nezákonné obchodovanie s orgánmi*

Jeden z potenciálnych následkov nedostatku orgánov je nezákonné obchodovanie s orgánmi. Nezákonné obchodovanie s orgánmi sa môže spájať s nezákonným obchodovaním s ľuďmi na účely odberu orgánov, čo predstavuje vážne porušenie základných práv, a najmä ľudskej dôstojnosti, ako aj fyzickej integrity. Túto činnosť vykonávajú organizované zločinecké skupiny, ktoré vystupujú darcov v rozvojových krajinách a odoberajú im orgány, ktoré odovzdávajú príjemcom v Európskej únii.

Zatiaľ čo sa uznáva, že v ideálnom prípade by najlepším spôsobom, ako bojovať proti nezákonnému obchodovaniu s orgánmi, bolo zvýšiť počet dostupných orgánov, za ten čas sa prostredníctvom akčného plánu apeluje na členské štáty, aby uzatvorili dohody v rámci EÚ o monitorovaní miery nezákonného obchodovania s orgánmi v Európe. V dôsledku nedostatku informácií, ktoré by pomohli pri vyšetrovaní, tieto dohody pomôžu členským štátom – pomocou aktívnej spolupráce a výmeny informácií – prešetriť a v neskoršom štádiu nájsť najlepší spôsob, ako monitorovať nezákonné obchodovanie s orgánmi.

Za ten čas bude Komisia v spolupráci s ostatnými medzinárodnými organizáciami, ako Rada Európy a Svetová zdravotnícka organizácia, pokračovať vo vyzývaní na boj proti nezákonnému obchodovaniu s orgánmi.

3.3. **Prioritné opatrenia na zlepšenie kvality a bezpečnosti**

Tieto opatrenia by mali dopĺňať európsky právny rámec uvedený v oznámení Komisie o darcovstve orgánov a transplantáciách¹³. Budúci právny nástroj bude zahŕňať princípy potrebné na zavedenie základného rámca kvality a bezpečnosti v celej EÚ vrátane napr. zriadenia príslušných orgánov a iných relevantných štruktúr.

13

3.3.1. Zlepšenie následných postupov a registre

V akčnom pláne sa stanovuje doplnenie tohto právneho rámca zhromaždením informácií vo forme **registrov, ktoré umožňujú hodnotenie posttransplantačných výsledkov (prioritné opatrenie 9)**, ktoré pomôže vyvinúť osvedčené lekárske postupy pri darcovstve a transplantácii orgánov. Hodnotenie posttransplantačných výsledkov pomocou spoločných definícií pojmov a metodológie, ako je to navrhnuté v akčnom pláne, by mohlo v prípade potreby pomôcť podporiť registre na úrovni EÚ a v súlade s existujúcim európskym právnym rámcom o ochrane osobných údajov, ktorého súčasťou je najmä smernica o ochrane údajov 95/46/ES, alebo vytvoriť metodológiu na porovnávanie výsledkov existujúcich posttransplantačných následných registrov príjemcov orgánov.

V snahe rozšíriť fond orgánov dostupných na transplantáciu by sa malo uvažovať aj o využití darcov zo širšieho fondu (darcovia, o ktorých z lekárskeho hľadiska možno uvažovať len pri špecifických príjemcoch za špecifických okolností). Keďže uverejnené skúsenosti v praxi nestačia na zavedenie limitov bezpečnosti, v akčnom pláne sa odporúčajú spoločné definície pojmov a metodológie, ktoré by pomohli pri stanovení prijateľných rizikových hraníc v prípade využitia darcovstva od darcov zo širšieho fondu. Toto zhromažďovanie informácií následne pomôže určiť prijateľné rizikové hranice pri využití darcovstva od darcov zo širšieho fondu.

Tieto opatrenia nakoniec pomôžu členským štátom na základe týchto výsledkov rozvinúť a podporiť lekárske postupy pri darcovstve a transplantácii orgánov.

3.3.2. Spoločný akreditačný systém

Snahou akčného plánu je vyvinúť metodológiu, ktorá by mohla podporiť právny rámec EÚ, aby členské štáty akreditovali programy v oblasti darcovstva, odberu a transplantácie orgánov. Z dlhodobého hľadiska by to malo pomôcť pri budovaní **spoločného akreditačného systému pre programy v oblasti darcovstva/odberu a transplantácie orgánov (prioritné opatrenie 10)** na úrovni EÚ a poskytnúť pomoc pre špičkové centrá.

4. ZÁVERY A NÁSLEDNÉ OPATRENIA

V tomto akčnom pláne sa označilo 10 prioritných opatrení, ktorými sa má pomôcť členským štátom riešiť problémy v oblasti darcovstva a transplantácie orgánov. Podporí posilnenú spoluprácu medzi členskými štátmi a výmenu najlepšej praxe ako kľúčový prvok v tejto stratégii.

Táto spolupráca je založená na identifikácii a vývoji spoločných cieľov a usmernení, spoločne dohodnutých kvantitatívnych a kvalitatívnych indikátoroch a kritériách, ako aj na vymedzení najlepšej praxe a jej spoločnom využívaní.

Na základe týchto opatrení by členské štáty mali vyvinúť svoje vlastné balíky vnútroštátnych prioritných opatrení. Tento akčný plán bude slúžiť ako základ celkového hodnotenia úspechu členských štátov pri dosahovaní uvedených spoločných cieľov. Na účely hodnotenia účinnosti tohto akčného plánu sa vykoná priebežná revízia opatrení (revízia v polovici obdobia 2012).

PRÍLOHA I: NAVRHNUTÉ OSOBITNÉ OPATRENIA

VÝZVA 1: ZVYŠOVANIE DOSTUPNOSTI ORGÁNOV	
CIEĽ 1	
ČLENSKÉ ŠTÁTY BY MALI DOSIAHNUŤ MAXIMÁLNU MOŽNÚ MIERU DARCOVSTVA ORGÁNOV OD ZOSNULÝCH DARCOV	
Prioritné opatrenie 1: Podporiť úlohu koordinátorov darcovstva transplantátov v každej nemocnici, kde je potenciál darcovstva orgánov.	
Opatrenie 1.1 Zapracovať cieľ, ktorým je postupné vymenúvanie koordinátorov darcovstva transplantátov v nemocniciach do balíka vnútroštátnych prioritných opatrení. Vypracovať indikátory na monitorovanie tohto opatrenia.	Opatrenie na úrovni ČŠ Koordinovanie a monitorovanie zo strany EK
Opatrenie 1.2 Podporiť zavedenie medzinárodne uznávaných noriem pre programy zamerané na koordinátorov darcovstva transplantátov.	Opatrenie na úrovni EK
Opatrenie 1.3 Podporiť implementáciu účinných programov odbornej prípravy pre koordinátorov darcovstva transplantátov.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 1.4 Podporiť zavedenie vnútroštátnych alebo medzinárodných akreditačných schém pre koordinátorov darcovstva transplantátov.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Prioritné opatrenie 2: Podporovať programy zamerané na zlepšenie kvality v každej nemocnici, kde je potenciál darcovstva orgánov.	
Opatrenie 2.1 Zapracovať cieľ, ktorým je postupné zavádzanie programov zameraných na zlepšenie kvality v nemocniciach do balíka vnútroštátnych prioritných opatrení. Vypracovať indikátory na monitorovanie tohto opatrenia.	Opatrenie na úrovni ČŠ Koordinovanie a monitorovanie zo strany EK
Opatrenie 2.2 Zlepšiť prístup ku špecifickej metodológii v oblasti programov zameraných na zlepšenie kvality a odbornú prípravu zameranú na túto oblasť.	Opatrenie na úrovni ČŠ Koordinovanie a monitorovanie zo strany EK
CIEĽ 2	

ČLENSKÉ ŠTÁTY BY MALI PODPOROVAŤ PROGRAMY DARCOVSTVA PODĽA NAJLEPŠEJ PRAXE.

Prioritné opatrenie 3: Výmena najlepšej praxe v oblasti programov zameraných na darcovstvo orgánov od žijúcich darcov medzi členskými štátmi EÚ. Podporovať registre žijúcich darcov.

<p>Opatrenie 3.1 Zapracovať podporu programov zameraných na altruistické darcovstvo pre žijúcich darcov, ktorého súčasťou je záruka ochrany žijúcich darcov a prevencia nezákonného obchodovania s orgánmi, do balíka vnútroštátnych prioritných opatrení.</p>	<p>Opatrenie na úrovni ČŠ Koordinovanie a monitorovanie zo strany EK</p>
<p>Opatrenie 3.2 Podporovať vývoj registrov pre žijúcich darcov na hodnotenie a poskytnutie záruky ich zdravia a bezpečnosti.</p>	<p>Opatrenie na úrovni ČŠ + EK</p>

CIEL 3

ZVYŠOVAŤ POVEDOMIE VEREJNOSTI O DARCOVSTVE ORGÁNOV

Prioritné opatrenie 4: Zlepšiť poznatky a komunikačné zručnosti odborníkov v zdravotníctve a podporných skupín pacientov v oblasti transplantácie orgánov.

<p>Opatrenie 4.1 Zapracovať uznávanie dôležitej úlohy, ktorú zohrávajú masmédiá a potreby zlepšiť úroveň informovanosti verejnosti o týchto témach do balíka vnútroštátnych prioritných opatrení.</p>	<p>Opatrenie na úrovni ČŠ Koordinovanie zo strany EK.</p>
<p>Opatrenie 4.2 Podporovať programy zamerané na odbornú prípravu určené odborníkom v zdravotníctve a podporným skupinám pacientov v oblasti transplantácie orgánov a komunikačných zručností.</p>	<p>Opatrenie na úrovni ČŠ + EK</p>
<p>Opatrenie 4.3 Organizovať pravidelné stretnutia na vnútroštátnej úrovni (príslušné orgány) s novinármi a tvorcami verejnej mienky a potláčať nepriaznivé informácie.</p>	<p>Opatrenie na úrovni ČŠ Koordinovanie zo strany EK.</p>

Prioritné opatrenie 5: Uľahčiť identifikáciu darcov orgánov v celej Európe a cezhraničné darcovstvo v Európe.

<p>Opatrenie 5.1 Zbierať a šíriť informácie o právach občanov súvisiacich s darcovstvom</p>	<p>Opatrenie na úrovni ČŠ + EK</p>
---	------------------------------------

orgánov v celej EÚ.	
Opatrenie 5.2 Vyvinúť mechanizmus na umožnenie identifikácie cezhraničných darcov	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
VÝZVA 2: Zefektívňovanie a zlepšovanie prístupnosti transplantačných systémov	
CIEĽ 4	
PODPOROVAŤ A SPRAVOVAŤ TRANSPLANTAČNÉ SYSTÉMY S CIEĽOM ICH ZEFEKTÍVNENIA A LEPŠEJ PRÍSTUPNOSTI	
Prioritné opatrenie 6: Vylepšovanie organizačných modelov darčovstva a transplantácie orgánov v členských štátoch EÚ.	
Opatrenie 6.1 Zapracovať ad hoc odporúčania výboru expertov pre členské štáty formou pravidelného nahlasovania do balíka vnútroštátnych prioritných opatrení.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 6.2 Podporovať twinningové projekty a partnerské preskúmania.	Opatrenie na úrovni EK
Opatrenie 6.3 Posúdiť využitie štrukturálnych fondov a iných nástrojov Spoločenstva na vývoj transplantačných systémov.	Opatrenie na úrovni EK
Opatrenie 6.4 Podporovať siete referenčných centier.	Opatrenie na úrovni EK
Prioritné opatrenie 7: Podporovať dohody v rámci EÚ o aspektoch transplantačnej medicíny.	
Opatrenie 7.1 Dohoda v rámci EÚ o základných pravidlách pre internú mobilitu pacientov EÚ a transplantáciu v súlade s právom Spoločenstva.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 7.2 Dohoda v rámci EÚ o všetkých otázkach týkajúcich sa transplantačnej medicíny pre pacientov mimo Spoločenstva.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 7.3 Dohoda v rámci EÚ o monitorovaní nezákonného obchodovania s orgánmi.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 7.4 Dohoda v rámci EÚ o spoločných prioritách a stratégiách pre	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK

budúce výskumné programy.	
Prioritné opatrenie 8: Umožniť vzájomnú výmenu orgánov medzi vnútroštátnymi orgánmi.	
Opatrenie 8.1 Hodnotiť postupy ponúkania nadbytočných orgánov iným krajinám.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 8.2 Zaviesť opatrenia na výmenu orgánov v naliehavých prípadoch a pri ťažko liečiteľných pacientoch.	Opatrenie na úrovni EK + ČŠ
Opatrenie 8.3 vytvoriť IT nástroje na podporu predchádzajúcich opatrení.	Opatrenie na úrovni EK + ČŠ
<p>VÝZVA 3: ZLEPŠOVANIE KVALITY A BEZPEČNOSTI</p>	
<p>CIEĽ 5</p> <p>ZLEPŠIŤ KVALITU A BEZPEČNOSŤ DARCOVSTVA A TRANSPLANTÁCIE ORGÁNOV</p>	
Prioritné opatrenie 9: Hodnotenie posttransplantačných výsledkov.	
Opatrenie 9.1 Vyvinúť spoločné definície pojmov a metodológiu na hodnotenie výsledkov transplantácie.	Opatrenie na úrovni EK
Opatrenie 9.2 Vyvinúť register alebo sieť registrov ako následné opatrenie pre príjemcov orgánov.	Opatrenie na úrovni ČŠ + EK
Opatrenie 9.3 Podporovať spoločné definície pojmov a metodológiu, ktoré by pomohli pri stanovení prijateľných rizikových hraníc v prípade využitia darcovstva od darcov zo širšieho fondu.	Opatrenie na úrovni EK
Opatrenie 9.3 Vyvinúť a podporovať osvedčené lekárske postupy v oblasti darcovstva a transplantácie orgánov na základe výsledkov vrátane darcov zo širšieho fondu.	Opatrenie na úrovni EK
Prioritné opatrenie 10: Podporovať spoločný akreditačný systém pre programy v oblasti darcovstva/odberu a transplantácie.	